

Ośrodek rekreacyjny w Świnnej Porębie

A leisure centre in Świnna Poręba

Firmitas, Utilitas, Venustas... według Witruwiusza¹ formę architektoniczną determinują trzy zasady: trwałości, użyteczności i piękna. Dziś jednak, w zurbanizowanym krajobrazie, należy wziąć pod uwagę jeszcze jeden, wydaje się najistotniejszy aspekt przestrzeni, jej kontekst kulturowy, historyczny i krajobrazowy. Dekonstruktywiści zapewne nazwaliby go jedynie nieistotnym tłem z którego należy się wybić i jak najmocniej skonstrastować z nim tworzone dzieło. Jednakże czy można wówczas mówić o stabilizacji środowiska zurbanizowanego, tak istotnej w zrównoważonym rozwoju, gdy zapomnimy o niemym widzu naszej twórczości – otoczeniu.

Badając dwa odrębne przypadki komponowania elementów formy architektonicznej – w środowisku miejskim lub naturalnym – w pierwszym mamy do czynienia z otoczeniem ukształtowanym przez człowieka, zabudowanym, o sprecyzowanej strukturze urbanistycznej i kompozycji przestrzennej. W drugim przypadku nawiązujemy do środowiska przyrodniczego, niezwykle różnorodnego, swobodnie ukształtowanego, niedookreślonego, otwartego o bogatej rzeźbie terenu. Badanie tego kontekstu sprawia, że poznajemy dane otoczenie, dzięki czemu możemy nawiązać do jego charakteru. W wyniku obserwacji i analizy kształtów, form, kierunków oraz krzywizn jakie odnajdziemy w danym krajobrazie formujemy kształt bryły, ściśle odwzorowujący zaobserwowane struktury przyrody tak, by nowo powstający obiekt architektoniczny stworzył spójną całość ze środowiskiem, które go otacza². [il. 1]

Efektom zastosowania przytoczonych zasad w tworzeniu architektury jest projekt ośrodka rekreacyjnego w Świnnej Porębie³. Wiodącą funkcją obiektu są usługi związane z odnową biologiczną, pomieszczenia siłowni, sguasha, sauny, jacuzzi, masaży, zabiegów kosmetycznych i terapeutycznych. Dodatkowo dwa baseny, restauracja, kawiarnia oraz pokoje hotelowe. Wnętrza między budynkami wypełniają przeszklone ogrody zimowe zapewniające kuracjom możliwość wypoczynku wśród zieleni nie tylko latem, a okoliczne obszary, gęsto zalesione o nikomej intensywności zabudowy zapewniają komfortowe warunki wypoczynku w ciszy i niezwykle atrakcyjnym widokowo krajobrazie. [il. 2, 3]

Beskid Niski – lokalizacja obiektu, charakteryzuje się wietrznym klimatem umiarkowanym, dużą ilością opadów i pagórkowatym ukształtowaniem terenu. Skalisto-gliniane podłoże nie sprzyja fundowaniu wielkopowierzchniowych obiektów. Zaproponowano zatem rozdzielanie funkcji na trzy bliźniacze budowle, ułożone zgodnie z warstwicami zbocza. Ze względu na powstający zbiornik, woda stanie się dominującym elementem krajobrazu deter-

Firmitas, Utilitas, Venustas... Vitruvius¹ claimed that an architectural form was determined by three principles: of durability, of usability and of beauty. These days, however, in an urbanized landscape, we must take another, probably the most important aspect of a space – its cultural, historical and scenic context – into consideration. Deconstructionists would probably call it just an insignificant background for rebounding and contrasting a work as strongly as possible. But could we talk about the stabilization of an urbanized environment, so important in sustainable development, when we forget about a silent witness of our creation – the surroundings?

Examining two separate cases of composing elements of an architectural form – in an urban or natural environment – in the former, we deal with surroundings shaped by man, developed, with a precise urban structure and spatial composition. In the latter case, we refer to the natural environment, unusually diverse, freely shaped, underspecified, open with a rich relief. The examination of this context acquaints us with given surroundings, that is why we can refer to their character. As a result of the observation and analysis of shapes, forms, directions and curves which we can find in a given landscape, we form the shape of a building carefully imitating observed natural structures so that a brand new architectural object would make a whole adjusted to the environment that surrounds it². [ill. 1]

The effect of applying the abovementioned principles in the creation of architecture is the design of a leisure centre in Świnna Poręba³. The leading function of this object is service related to biological regeneration, gyms, squash, saunas, Jacuzzi, massages, cosmetic and therapeutic procedures (two swimming pools, a restaurant, a café and hotel rooms additionally). The interiors between the buildings are filled with glassed-in winter gardens which give the visitors a possibility of resting among greenery all year round, while the neighbouring areas, densely afforested with limited development, produce comfortable conditions for relaxation in quiet and an unusually attractive landscape. [il. 2, 3]

The location of this object – the Low Beskids – is characterized by a windy moderate climate, a lot of precipitation and a hilly relief. Its rocky and clay soil is not conducive to the foundation of large-area objects. Therefore, division of functions for three twin edifices, arranged in accordance with the layers of a slope, was suggested. On account of the construction of a reservoir, water will become the dominating element of the landscape determining all architectural objects.

minującym obiekty architektoniczne. Połączenie zespołu budynków szklaną galerią widokową pozwoli na pozyskiwanie znacznej ilości energii odnawialnej. Umożliwia to zastosowanie technologii przeszkleń aktywnych power-glass lub powszechniej znanych paneli solarnych. Otwarte wnętrza trójkątnych tarasów ogrodowych, również zostały zadaszzone szkleniem solarnym. Powierzchnie tarasów tworzy kompozycja organicznych kształtów alejek spacerowych z siedziskami, oczek wodnych, drewnianych podestów i trawników obsadzonych krzewami i pnączami. To przestrzeń będąca otwarciem widokowym, ukierunkowanym zarówno na nieckę zbiornika jak i naturalną zieloną otulinę obiektu. Dwuskrzydłowe budynki ośrodka rozmieszczono tak, by wychwytywały jak najwięcej promieni słonecznych, a na krótkich elewacjach północnych zminimalizowano wielkość przeszkleń co zapobiega utracie energii termicznej budynku. By dodatkowo zapobiec przegrzewaniu się budynku, zastosowano okładzinę z naturalnego kamienia na elewacjach parteru z równoczesnym przesunięciem kolejnej kondygnacji tworzącej podcienia. W dodatku zainstalowanie systemu automatycznie sterowanych rolet na południowych otwarczeniach pozwoli zachować równowagę termiczną. Znacząca jest również forma dwuspadowego dachu, nie tylko nawiązująca kształtem do górzystego krajobrazu, ale umożliwiająca szybkie odprowadzanie wody deszczowej i śniegu, co chroni konstrukcję budynku przed przeciążeniem i zawilgoceniem. Ponadto zaproponowanie niewysokiego obiektu, poniżej koron drzew zapobiegnie nadmiernemu przewietrzaniu i wychładzaniu wnętrza oraz stworzy przyjazną, intymną atmosferę dla użytkownika ośrodka. Ostatecznie, by jak najlepiej uchwycić charakter otoczenia użyto naturalnych materiałów do konstrukcji i wykończenia fasad. Prócz jasnego wapienia na elewacjach parteru optymalnym rozwiązaniem było zastosowanie okładziny drewnianej, (będącej rodzimym, dostępnym materiałem) odwołującej się do gęstego zalesienia. Takie zabiegi sprawiają że ośrodek nawiązuje skalą i charakterem bardziej do intymnego domu mieszkalnego niż do wielko-powierzchniowych hoteli. [il. 4, 5, 6, 7]

Tworzenie form architektonicznych w kontekście środowiska, pozwala stworzyć estetyczną i ekologiczną spójność architektury z krajobrazem. Dzięki obserwacji otoczenia, w którym projektujemy, możemy wznosić obiekty równoważące inwazyjny rozrost obszarów zurbanizowanych z potrzebą ciągłego rozwoju powierzchni życiowej człowieka. Wykorzystanie tej wiedzy, poznanie wszystkich uwarunkowań przestrzeni sprawia że stają się naszymi sprzymierzeńcami.

Przypisy:

¹ Marcus Vitruvius Pollio – *De architectura libri Decem* w przekładzie polskim, *O architekturze ksiąg dziesięć*, Warszawa 1999, Pruszyński i S-ka.

² „Żadna forma nie jest od tła niezależna, tło zachowuje się tak jakby było częścią formy która na nim leży.” W myśl Teorii Juliusza Żórawskiego, *O budowie formy architektonicznej*, Warszawa 1962.

³ Projekt dyplomowy Ewy Wolskiej, absolwentki WA PK z 2009 r. Promotor pracy, Prof. zw. dr hab. inż. arch. Wacław Seruga, współpromotor dr inż. arch. Krystyna Paprzyca. Projekt przedstawia zespół hotelowy z ośrodkiem odnowy biologicznej nad powstającym zbiornikiem retencyjnym Świnna Poręba.

⁴ Każdy budynek ośrodka składa się z dwóch kondygnacji hotelowych, parteru z zapleczem usługowym oraz kondygnacji podziemnej obsługującej urządzenia ośrodka odnowy biologicznej oraz części hotelowo-rekreacyjnej. W ośrodku znajduje się 60 pokoi dwu i trzy osobowych łącznie dla 112 osób w układzie korytarzowym z ekspozycją południową i południowo-zachodnią. Powierzchnia użytkowa: części hotelowej – 2198 m²; parterów usługowych – 1450 m²; piwnic – 386 m². Powierzchnia całkowita szklanych ogrodów zimowych – 1407 m².

Joining the buildings with a glass gallery will produce a big amount of renewable energy. It is facilitated by the application of the technology of active power-glass or more generally known solar panels. The open interiors of triangular garden terraces were roofed with solar glassing, too. The areas of the terraces are composed of the organic shapes of walking paths with seats, water holes, wooden landings and lawns planted with bushes and climbers. This space makes a scenic opening directed both towards the basin of the reservoir and the natural green lagging of the object. The double-wing buildings of the centre were arranged so as to catch as many sun-rays as possible, while the size of glassing on the short northern elevations were minimized which prevents loss of the thermal energy of the building. In order to prevent overheating, a lining of natural stone was applied on the ground floor elevations with a simultaneous shift of another storey which makes arcades. In addition, installing a system of automatically steered roller blinds on the southern openings will make it possible to keep thermal balance. The form of the gable roof is significant, too – its shape refers to the mountainous landscape but it also facilitates fast removal of rainwater and snow which protects the entire construction from overload and rising damp. Moreover, suggesting a low object, below the treetops, will prevent excessive airing and cooling of the interiors and will produce a friendly, intimate atmosphere for the users. Eventually, in order to capture the character of the surroundings in the best possible manner, natural materials were applied for the constructing and finishing of the facades. Apart from bright limestone on the ground floor elevations, the application of a wooden lining (being a local, accessible material) which refers to the dense forestation was an optimal solution. Owing to such measures, the scale and character of the centre refer to an intimate residential house rather than to large-area hotels. [ill. 4, 5, 6, 7]

The creation of architectural forms in the context of the environment makes it possible to produce aesthetical and ecological cohesion between architecture and a landscape. Thanks to the observation of the surroundings we design in, we can raise object which balance the aggressive expansion of urbanized areas against a need for the constant development of man's living area. The application of this knowledge and the recognition of all the conditions of a space turn them into our allies.

Endnotes:

¹ Marcus Vitruvius Pollio – *De architectura libri Decem*, Warsaw 1999, Pruszyński i S-ka.

² “No form is independent of its background; the background acts as if it was part of the form which lies on it.” Juliusz Żórawski's theory, *O budowie formy architektonicznej*, Warsaw 1962.

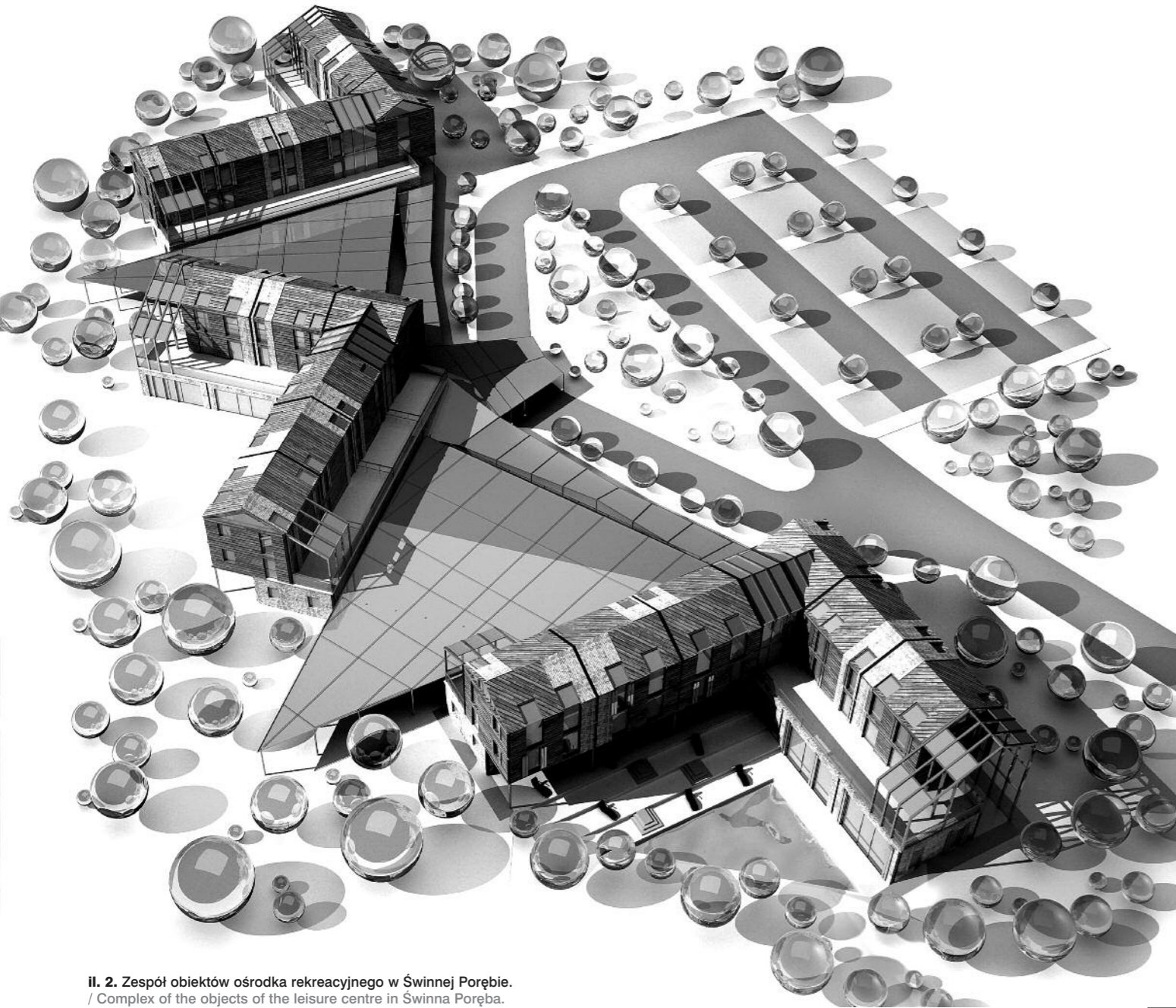
³ Diploma design by Ewa Wolska, a graduate of the FA CUT in 2009. Supervisor: Full Prof. D.Sc. Ph.D. Arch. Wacław Seruga, co-supervisor: Ph.D. Arch. Krystyna Paprzyca. The design presents a complex of hotels with a centre of biological regeneration above a storage reservoir in Świnna Poręba.

⁴ Each building consists of two hotel storeys, a ground floor with service facilities and an underground storey with equipment for a centre of biological regeneration plus a hotel and leisure part. The centre has got 60 double and triple rooms for 112 people altogether in a corridor layout with southern and southwestern exposition. Usable area: hotel part – 2,198 m²; service ground floors – 1,450 m²; cellars – 386 m². Total area of glass winter gardens – 1,407 m².

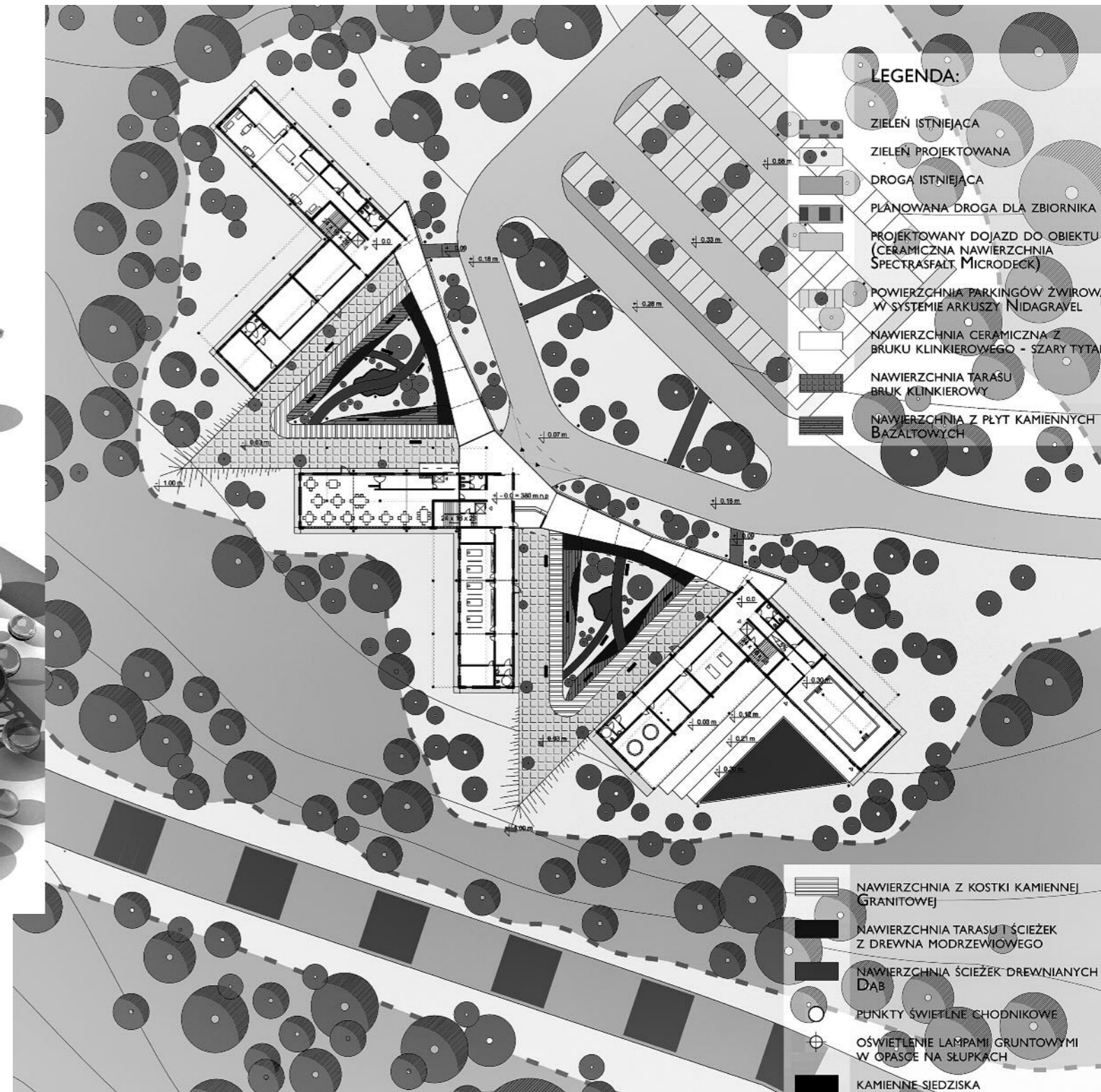

il. 1. Widok doliny powstającego zbiornika Świnna Poręba – lokalizacja obiektu.
/ View of the valley of the reservoir in Świnna Poręba – object location.

il. 2. Zespół obiektów ośrodka rekreacyjnego w Świnnej Porębie.
/ Complex of the objects of the leisure centre in Świnna Poręba.

il. 3. Projekt zagospodarowania terenu. / Development design.

LEGENDA:

ZIELEŃ ISTNIEJĄCA

ZIELEŃ PROJEKTOWANA

DROGA ISTNIEJĄCA

PLANOWANA DROGA DLA ZBIORNIKA

PROJEKTOWANY DOJAZD DO OBIEKTU
(CERAMICZNA NAWIERZCHNIA
SPECTRASFALT, MICRODECK)

POWIERZCHNIA PARKINGÓW ŻWIROWYCH
W SYSTEMIE ARKUSZY NIDAGRAVEL

NAWIERZCHNIA CERAMICZNA Z
BRUKU KLINKIEROWEGO - SZARY TYTA

NAWIERZCHNIA TARASU
BRUK KLINKIEROWY

NAWIERZCHNIA Z PŁYT KAMIENNYCH
BAZALTOWYCH

NAWIERZCHNIA Z KOSTKI KAMIENNEJ
GRANITOWEJ

NAWIERZCHNIA TARASU I ŚCIEŻEK
Z DREWNA MODRZEWIOWEGO

NAWIERZCHNIA ŚCIEŻEK DREWNIANYCH
DĄB

PUNKTY ŚWIETLNE CHODNIKOWE

OSWIETLENIE LAMPAMI GRUNTOWYMI
W OPASCE NA SŁUPKACH

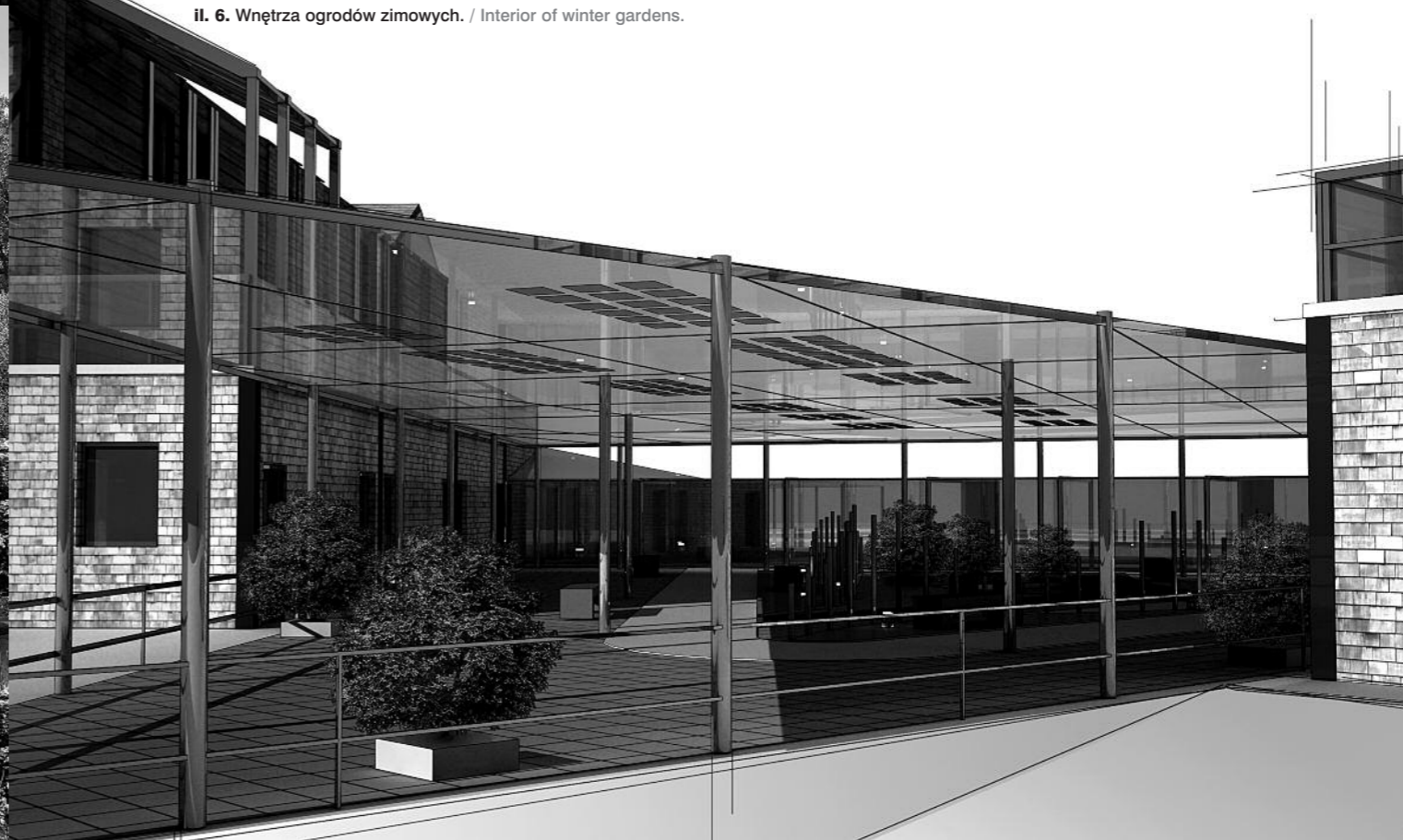
KAMIENNE SIĘDZISKA

ii. 4. Architektura obiektu hotelowego z kompleksem basenowym. / Architecture of the hotel with a complex of swimming pools.

ii. 6. Wnętrza ogrodów zimowych. / Interior of winter gardens.

ii. 5. Wnętrze ogrodowe ośrodka. / Garden interior.

ii. 7. Wnętrza ogrodów zimowych. / Interior of winter gardens.

